

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน จึงต้องมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ว่า มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนร่วมจัดการศึกษา และให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและรายได้ นำประเทศให้อยู่นอกจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา โดยยึดหลักที่ว่าการศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นที่รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน กรมศาสนา สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือแม้กระทั่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง

ขึ้นเอง ดังนั้นมาตรฐานการดำเนินงานและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความแตกต่างกันหลากหลายด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่ การบริหารงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ในการจัดการศึกษาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริม พัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ซึ่งการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ประสานส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาท้องถิ่นเป็นการดำเนินการตามแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ในการจัดการพัฒนาของชาติไปยังท้องถิ่นมากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา อบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น . 2547 : 4)

เทศบาลตำบลกันทรอม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจหน้าที่ประสานส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา ซึ่งเทศบาลตำบลกันทรอมมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 4 ศูนย์ ซึ่งเป็นศูนย์ที่รับการถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน จำนวน 2 ศูนย์ รับการถ่ายโอนจากกรมการศาสนา จำนวน 1 ศูนย์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เทศบาลตำบลกันทรอมจัดตั้งขึ้นเองอีกจำนวน 1 ศูนย์ โดยการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของแต่ละศูนย์นั้น ยังมีแนวทางในการบริหารงานที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ทั้งนี้ ที่ผ่านมาเทศบาลตำบลกันทรอมได้ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนนโยบายส่วนกลางที่เกี่ยวข้องและนโยบายของเทศบาลตำบลกันทรอมเป็นสำคัญ โดยไม่ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเด็กที่ส่งเข้ารับบริการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาประกอบการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอบางบาล จังหวัดศรีสะเกษว่าอยู่ในระดับใด เพื่อที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปในทิศทาง

เดียวกันและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่สำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเด็กต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับเทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของชุมชน
2. เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการบริหารงานเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กเล็กต่างๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่ส่งเด็กเข้ารับบริการเลี้ยงดู ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 186 คน
2. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
3. ขอบเขตพื้นที่ พื้นที่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัด กันทรอมอุดม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจองกอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตาเอก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกันทรอมใต้

4. ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2552 ถึงเดือนมีนาคม 2553

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นด้วยวิจารณญาณ เกี่ยวกับการคาดคะเนหรือคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าควรจะเป็นควรจะเป็นควรเกิดขึ้นหรือว่าควรเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

ความต้องการของผู้ปกครอง หมายถึง ความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก อายุระหว่าง 3 - 5 ปี ที่มีสถานะเทียบเท่ากับสถานศึกษาเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เทศบาลตำบลกันทรอมจัดตั้งขึ้นเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดกันทรอมอุดม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจองกอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตาเอก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกันทรอมใต้

การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่างๆ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

เด็กเล็ก หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ที่เข้ารับการดูแลและการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา หรือผู้อุปการะ มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ที่เข้ารับบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยถือว่า เด็ก 1 คน ต่อ ผู้ปกครอง 1 คน

ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ได้แก่ พื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้ง จำนวนชั้นของอาคาร ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ แสงสว่าง เสียง การถ่ายเทอากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้วสภาพแวดล้อมและมลภาวะ มาตรการป้องกันความปลอดภัย และมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น

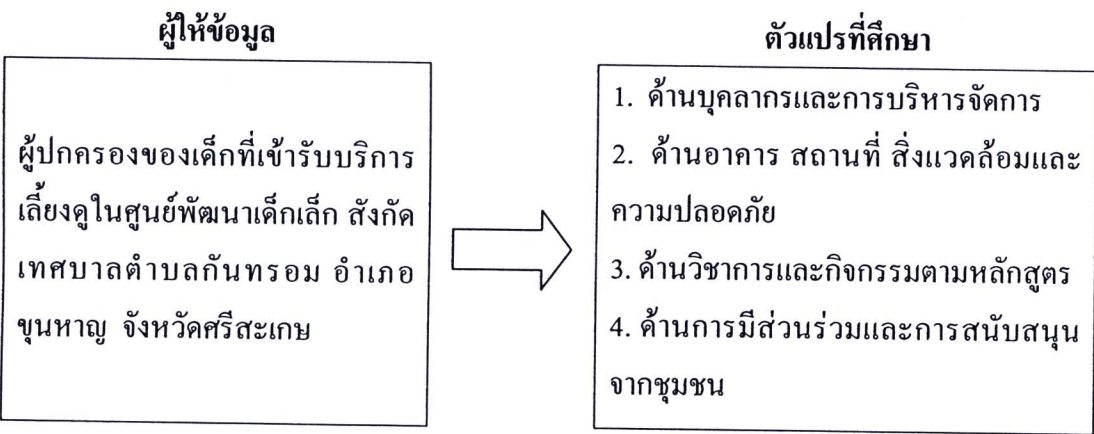
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด เทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

- 1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 2. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย